

การดำเนินงานและการเรียนรู้

โรงเรียนท่าโพธิ์ศรีพิทยา สนองพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการสอนและอบรมนักเรียนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณ เป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๓๙ – ปัจจุบัน ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู นักเรียน บุคลากรทุกคน ประชาชนชาวบ้าน รวมทั้งชุมชนที่อยู่โดยรอบในการดำเนินงาน นักเรียนได้เรียนรู้ สัมผัส ใกล้ชิดกับพืชพรรณในโรงเรียนและท้องถิ่น เรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรภูมิปัญญาและวัฒนธรรม จนเกิดเป็นความรู้สึกรักและหวงแหน ผ่านการบูรณาการของครูในแต่ละรายวิชาที่ได้วิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) กับงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ทั้ง ๕ องค์ประกอบ ๓ สารการเรียนรู้ และการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยได้รับการดูแลและสนับสนุนจากผู้บริหาร จนเกิดเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์แก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การเข้าร่วมประชุมกลุ่มสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

โรงเรียนส่งตัวแทนผู้บริหาร คณะครู เข้าร่วมประชุมกลุ่มสมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และได้นำแนวทางมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒. การกำหนดนโยบายการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

โรงเรียนกำหนดนโยบายในโรงเรียนดำเนินกิจกรรมตามแนวทางของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียน กำหนดอัตลักษณ์ “งามมารยาท นักพฤกษศาสตร์น้อย” จัดทำโครงการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนระบุไว้อย่างชัดเจนในแผนปฏิบัติการประจำปี และเป็นโครงการต่อเนื่อง ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในทุกปีการศึกษา

๓. การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนภาพขั้นตอนการดำเนินงาน

งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

P: Plan

การบริหารและการจัดการ

- ประชุมวางแผนงาน โดยคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และบุคลากรของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
- แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน 5 องค์ประกอบ 3 สารการเรียนรู้ และฐานทรัพยากรท้องถิ่น
- วางแผนการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
- เขียนโครงการร่วมกับแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน
- จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน
- วางแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

D: Do

ดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ดำเนินงาน 5 องค์ประกอบงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

- องค์ประกอบที่ 1 การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้
- องค์ประกอบที่ 2 การรวบรวมพรรณไม้เข้าปลูกในโรงเรียน
- องค์ประกอบที่ 3 การศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ
- องค์ประกอบที่ 4 การรายงานผลการเรียนรู้
- องค์ประกอบที่ 5 การนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา

ดำเนินงาน 3 สารการเรียนรู้

- สารการเรียนรู้ธรรมชาติแห่งชีวิต
- สารการเรียนรู้สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว
- สารการเรียนรู้ประโยชน์แท้แก่มหาชน

ดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

- การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
- การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
- การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น
- การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน
- การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น
- การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น
- การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของชีวภาพอื่น ๆ ในท้องถิ่น
- การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น
- การเก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

C: Check

สรุปและประเมินผลการดำเนินงาน

รายงานผลการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

A: Act

วิเคราะห์ปัญหาและหาข้อสรุป วางแผน
ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานในปี
ต่อไป

การจัดการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

๓.๑ การบูรณาการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

โรงเรียนได้จัดอบรมปฏิบัติการเพื่อทบทวนการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนทั้ง ๕ องค์ประกอบ ๓ สารระ การเรียนรู้ และงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกปีการศึกษา เพื่อให้เข้าใจขั้นตอน แนวทางการ ดำเนินงาน เป้าหมายของการดำเนินงาน จนสามารถวิเคราะห์ความสอดคล้องงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างเหมาะสม จนสามารถบูรณาการในรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ โดยมี “น้านมราชสีห์” และ “เทียนบ้าน” เป็นพืชศึกษาหลัก

๓.๒ การจัดคาบกิจกรรมงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

กลุ่มงานบริหารวิชาการได้กำหนดให้นักเรียนทุกห้องเรียน และทุกระดับชั้นมีคาบกิจกรรมงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ๑ คาบต่อสัปดาห์ โดยงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น และมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดูแลและให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมของนักเรียน

๓.๓ การจัดค่าย “นักพฤกษศาสตร์น้อย”

ในทุกปีการศึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จะได้เข้าค่าย “นักพฤกษศาสตร์น้อย” เพื่อให้ นักเรียนได้สัมผัส เรียนรู้ และใกล้ชิดกับพืชศึกษา พรรณไม้ รวมถึงชีวภาพ กายภาพ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน เรียนรู้ธรรมชาติแห่งชีวิต สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว ประโยชน์แท้แก่มหาชน การเก็บรวบรวมฐานทรัพยากร ท้องถิ่น

๓.๔ การดูแลสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

กำหนดให้แต่ละห้องเรียนมีพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมถึงการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสถานที่ทั้งด้านความสะอาด พรรณไม้ วัสดุต่าง ๆ

๓.๕ การจัดนิทรรศการเผยแพร่องค์ความรู้

นิทรรศการถาวรภายในห้องสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนได้แก่

นิทรรศการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

นิทรรศการความหลากหลายของแมลงในพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ศรี

นิทรรศการภาพวาดทางพฤกษศาสตร์

นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดนิทรรศการแสดงผลงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนแก่หน่วยงานอื่นในโอกาสสำคัญ เช่น ในการประชุมวิชาการและนิทรรศการประจำปีของ อพ.สธ. เผยแพร่แนวทางการดำเนินงานให้กับหน่วยงานภายนอกที่เข้าศึกษาดูงาน

๓.๖ การพัฒนาบุคลากร

จัดอบรมเพื่อทบทวนแนวทางการดำเนินงาน และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนให้กับบุคลากรภายในโรงเรียน และส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมกับศูนย์ประสานงานฯ อย่างต่อเนื่อง

๓.๗ การเป็นวิทยากร

โรงเรียนได้ต้อนรับคณะศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง โดยมีบุคลากรในโรงเรียนทำหน้าที่เป็นวิทยากรเพื่อให้คำแนะนำได้อย่างเชี่ยวชาญ รวมทั้งบุคลากรได้รับเชิญจากหน่วยงานภายในให้เป็นวิทยากรแนะนำแนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ในสถานศึกษา

๑. โรงเรียนท่าโพธิ์ศรีพิทยาสอนพระราชดำริตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ และพัฒนาศักยภาพนักเรียน คิดค้นสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และชุมชน
๒. เป็นแหล่งรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้ ข้อมูลพรรณไม้ ทรัพยากรชีวภาพ กายภาพ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม การเก็บรักษาเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและเผยแพร่สู่ภายนอก
๓. ครูสามารถนำแนวทางการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนในรูปแบบของการบูรณาการได้อย่างเหมาะสม และเป็นแบบอย่าง
๔. ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ กายภาพ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม เกิดแนวคิด และหลักการเรียนรู้ตามองค์ประกอบและสาระของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน นำไปสู่ความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรในท้องถิ่นตน

การเผยแพร่ผลการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

โรงเรียนท่าโพธิ์ศรีพิทยาสอนพัฒนาเป็นโรงเรียนผู้นำการเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เป็นพี่เลี้ยงการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษา ดูงาน ของสถาบันการศึกษา ต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นสมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน บุคลากรของโรงเรียน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ กิจกรรมตามโครงการของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

โรงเรียนส่งตัวแทนผู้บริหาร ครู นักเรียนเข้าร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่การดำเนินงานในการประชุมวิชาการและนิทรรศการของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ และได้แนะนำแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เผยแพร่ในระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

- >> พ.ศ. ๒๕๕๒ จัดนิทรรศการในหัวข้อ “ผืนสุวรรณภูมิใหม่ในฐานไทย”
- >> พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ จัดนิทรรศการในหัวข้อ “ประโยชน์แท้แก่มหาชน”
- >> พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ จัดนิทรรศการในหัวข้อ "หวนดูทรัพย์สินสิ่งตน"
- >> พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ จัดนิทรรศการในหัวข้อ “ศักยภาพมากล้นมีให้เห็น”
- >> พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ จัดนิทรรศการในหัวข้อ “ชาวบ้านไทยได้ประโยชน์”

ผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

- ๑) ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญให้เป็นศูนย์การเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
- ๒) ได้รับการคัดเลือก ถ่ายทำสารคดีในโครงการ “ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี” จากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
- ๓) ชนะเลิศการประกวดการดำเนินงานที่เป็นเลิศในหัวข้อ “การจัดการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม” โดยใช้งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ
- ๔) ร่วมการประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพย์สิ่งสินตน” ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ หอประชุมเอนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น) ร่วมการประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพย์สิ่งสินตน” ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ หอประชุมเอนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- ๕) การประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : ศักยภาพมากล้นมีให้เห็น” ระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน - ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ระดับประเทศ ณ ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตำบลช้างเผือก จังหวัดสระบุรี
- ๖) การประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : ศักยภาพมากล้นมีให้เห็น” ระดับภูมิภาคระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
- ๗) การประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : ชาวบ้านไทยได้ประโยชน์” ระดับประเทศระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน - ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดนครราชสีมา

